

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 12 juni 2015

Mål nr

B 5680-14

KLAGANDE OCH MOTPART (Åklagare)

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

KLAGANDE OCH MOTPART (Tilltalad)

JE

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Per Schunnesson

Cityadvokaterna i Malmö HB

Södergatan 14

211 34 Malmö

MOTPARTER (Målsägande)

1. Sekretess A

Ombud och målsägandebiträde: Advokat Åsa Christensson

Advokat Elisabeth Ask Lundgren AB

Stortorget 19

211 34 Malmö

2. Sekretess B

Ombud och målsägandebiträde: Jur.kand. Emma Wikström
Adacta Advokatbyrå AB
Kalendegatan 7
211 35 Malmö

SAKEN

Sexuellt övergrepp mot barn m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2014-10-27 i mål B 2261-14

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att det som i gärningsbeskrivningarna i åtalspunkterna 4 och 5 läggs JE till last – att förmå målsäganden att smeka sig på sina bröst och onanera inför honom – innefattar ett straffbart handlande enligt bestämmelsen om sexuellt övergrepp mot barn i 6 kap. 6 § brottsbalken.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd såvitt avser åtalspunkterna 4 och 5 samt påföljd. Hovrättens dom i övrigt står fast.

Högsta domstolen undanröjer hovrättens dom såvitt avser åtalspunkterna 4 och 5 samt påföljd och återförvisar målet i dessa delar till hovrätten för fortsatt behandling.

Per Schunnesson ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av JE i Högsta domstolen med 23 078 kr. Av beloppet avser 18 463 kr arbete och 4 615 kr mervärdesskatt.

Hovrätten ska i samband med att målet avgörs pröva frågan om JE ersättningskyldighet för försvararkostnaden i Högsta domstolen.

Högsta domstolen fastställer hovrättens sekretessförordnande.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Riksåklagaren har yrkat att JE döms för grovt sexuellt övergrepp mot barn den 6 och 11 mars 2014 (åtalspunkten 4) och för försök till grovt sexuellt övergrepp mot barn den 4 och 17 mars 2014 (åtalspunkten 5) samt att påföljden skärps. I andra hand har riksåklagaren yrkat att gärningarna i åtalspunkten 4 rubriceras som grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och att gärningarna begångna den 4 och 17 mars 2014 i åtalspunkten 5 rubriceras som försök till grovt utnyttjande av barn för sexuell posering samt att påföljden skärps.

JE har motsatt sig ändringsyrkandena. Han har för egen del yrkat att åtalet i åtalspunkterna 1 och 2 ogillas, att påföljden bestäms till en icke frihetsberövande sådan eller i vart fall att fängelsestraffets längd sätts ned. Vidare har han yrkat att Sekretess A:s skadeståndsyrkande ogillas och att skadeståndet till Sekretess B sätts ned till 19 800 kr jämte ränta.

Riksåklagaren har justerat gärningsbeskrivningen i åtalspunkten 4 andra stycket så att stycket fått följande lydelse.

E har vid dessa tillfällen, genom att förmå målsägande B att smeka sig på sina bröst samt onanera inför honom, genomfört en sexuell handling med målsägande B.

Alternativt har E härigenom främjat eller utnyttjat att målsägande B utför sexuell posering. Vid dessa tillfällen har E själv onanerat inför målsäganden.

Vidare har riksåklagaren justerat gärningsbeskrivningen i åtalspunkten 5 andra stycket så att stycket fått följande lydelse.

E har även vid tillfällena den 4 och 17 mars, genom att försöka förmå målsägande B att smeka sig själv på bröstet och på könsorganet samt onanera via Skype, försökt genomföra en sexuell handling med målsägande B. Alternativt har E härigenom försökt främja eller utnyttja att målsägande B utför sexuell posering.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om det som i gärningsbeskrivningen läggs den tilltalade till last – att förmå målsäganden att smeka sig på sina bröst och onanera inför honom – innefattar ett straffbart handlande enligt straffbestämmelsen om sexuellt övergrepp mot barn i 6 kap. 6 § brottsbalken. Frågan om prövningstillstånd i målet i övrigt har förklarats vilande.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. JE har medgett att han under videosamtal på Skype den 6 och 11 mars 2014 förmått målsäganden att smeka sina bröst och onanera inför honom samtidigt som han onanerat inför henne samt att han den 4 och 17 mars 2014 försökt förmå henne att smeka sig själv på bröstet och könsorganet samt onanera inför honom.

Rättslig reglering

2. För sexuellt övergrepp mot barn döms enligt 6 kap. 6 § första stycket brottsbalken den som genomför en annan sexuell handling än som avses i 4 och 5 §§ med ett barn under 15 år. Bestämmelsen, som tillkom i samband med 2005 års reform av sexualbrottslagstiftningen, är alltså subsidiär till bestämmelserna om våldtäkt mot barn och sexuellt utnyttjande av barn. Den är avsedd att träffa sådana sexuella handlingar som inte är så kvalificerade att de med hänsyn till kränkningen är jämförliga med samlag. I lagmotiven uttalas att graderingen eller nyanseringen mellan bestämmelserna ska ske uteslutande utifrån arten eller graden av den sexuella handlingen (prop. 2004/05:45 s. 79 f.).

3. Samtidigt som bestämmelsen om sexuellt övergrepp mot barn infördes ersattes det i 6 kap. tidigare använda begreppet ”sexuellt umgänge” med ”sexuell handling”. I lagmotiven angavs att det nya begreppet var avsett att omfatta samma handlingar som det tidigare använda och dessutom något mer. Det skulle inte längre krävas att en handling innefattar en varaktig fysisk beröring för att kunna bedömas som en sexuell handling. I stället skulle det avgörande för bedömningen vara om handlingen hade en påtaglig sexuell prägel och var ägnad att kränka offrets sexuella integritet. Som ett exempel på en handling som skulle omfattas av begreppet sexuell handling angavs att en gärningsman förmår offret att själv onanera. (A. prop. s. 33 f. och 135 f.)

4. I vissa av brottsbeskrivningarna i 6 kap. brottsbalken används formuleringen ”förmår [i vissa fall tvingar] en person att företa eller tåla en sexuell handling” (våldtäkt i 1 § första stycket, sexuellt tvång i 2 § första stycket och sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning i 3 §, jfr sexuellt ofredande i

10 §), medan det straffbara handlandet i den nu aktuella bestämmelsen om sexuellt övergrepp mot barn anges vara att gärningsmannen ”genomför en ... sexuell handling ... med” barnet. Det senare uttrycksättet används även i bestämmelserna om våldtäkt i 1 § andra stycket och våldtäkt mot barn i 4 §.

5. Av lagmotiven framgår inte tydligt i vad mån de olika uttrycksätten innebär en skillnad när det gäller det straffbara handlandet. Det uttalas beträffande uttrycket ”genomför en sexuell handling med” att detta är att förstå så att straffansvar inträder oavsett vem som har tagit initiativet till den sexuella handlingen (a. prop. s. 145). Som ett exempel på när bestämmelsen om sexuellt övergrepp mot barn kan bli tillämplig nämns att en person förmår offret att ”onanera på sig själv” (a. prop. s. 80).

6. Det framstår genom lagmotiven som klart att avsikten har varit dels att det ska anses som en sexuell handling att en person förmår en annan att själv onanera, dels att ett sådant handlande kan uppfylla kravet i 6 kap. 6 § brottsbalken på att gärningsmannen ”genomför en annan sexuell handling ... med” ett barn.

Tillämpningen av straffrättens legalitetsprincip

7. Frågan är då om den straffrättsliga legalitetsprincipen medger att bestämmelsen tillämpas på det sätt som lagmotiven ger uttryck för.

8. Den straffrättsliga legalitetsprincipen innebär, såvitt nu är aktuellt, dels att tillämpningen av en straffrättslig bestämmelse inte till nackdel för den tilltalade får utsträckas utöver vad dess ordalydelse medger (analogiförbudet), dels att straffbudet måste vara tillräckligt precist och begripligt till sin utformning (obestämdhetsförbudet). Det finns emellertid inte något hinder mot att ett straffbud tolkas enligt vedertagna grundsatser så att dess rätta mening

utröns. (Se t. ex. NJA 2012 s. 105 samt Petter Asp, m.fl., Kriminalrättens grunder, 2 uppl. 2013, s. 45 ff., och Madeleine Leijonhufvud, m.fl., Straffansvar, 8 uppl. 2009, s. 22 ff.)

9. En gärning av det aktuella slaget får anses vara omfattad av det normala betydelseområdet för uttrycket att genomföra en sexuell handling med en annan person. Det kan visserligen riktas invändningar mot systematiken i 6 kap. brottsbalken, och det kan också med visst fog sägas att terminologin inte har utformats med den tydlighet som hade varit önskvärd (jfr p. 4 och 5). Bristerna är emellertid inte sådana att det skulle stå i strid mot legalitetsprincipen att tillämpa 6 kap. 6 § på det sätt som uppenbarligen har varit avsett.

Bedömning i detta fall

10. Gärningspåståendena innebär att JE har förmått respektive försökt förmå målsäganden att utföra en sexuell handling inför honom. Även om JE inte har utfört själva sexualhandlingen och inte fysiskt har befunnit sig på samma plats som målsäganden får mot bakgrund av det anförda anses att hans agerande omfattas av bestämmelsen i 6 kap. 6 § första stycket brottsbalken.

11. Den i prövningstillståndet ställda frågan ska alltså besvaras på så sätt att det som i gärningsbeskrivningarna under åtalpunkterna 4 och 5 läggs JE till last – att förmå målsäganden att smeka sig på sina bröst och onanera inför honom – innefattar ett straffbart handlande enligt bestämmelsen om sexuell övergrepp mot barn i 6 kap. 6 § brottsbalken.

12. Vid denna bedömning ska prövningstillstånd meddelas i målet såvitt avser åtalpunkterna 4 och 5 samt påföljd. Det finns inte skäl att meddela prövningstillstånd i målet i övrigt. Prövningen av åtalpunkterna 4 och 5 med utgångspunkt i Högsta domstolens nu gjorda ställningstagande bör ske i

hovrätten. Målet i dessa delar samt i påföljdsdelen bör därför återförvisas till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström (referent), Gudmund Toijer, Ingemar Persson och Lars Edlund
Föredragande justitiesekreterare: Riikka Liljenfeldt